*І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 186. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1972 No. 186. VOL. XXIX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 6 жовтня 1972

У ВАШИНҐТОНІ РОЗПОЧАЛАСЯ сесія Найвищого Суду ЗСА, в присутності всіх дев'яти суддів. Програма праці Найвищого Суду дуже завантажена. Між справами, що їх треба розглянути й винести рішення, є справа публікації таємних документів Пентаґону, проблема фінансування чи допомоги приватним школам та інші.

ФОНД АМЕРИКАНСЬКОГО БАЛЕТНОГО ТЕАТРУ одержав подарунок - пожертву від Фундації Форда у висоті одного мільйона долярів, які будуть виплачені Фондові впродовж трьох років. Це вперше Фундація Форда вирішила підтримати Фонд Балету.

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ СПІРО ЕҐНЮ виступав з передвиборчими промовами у стейті Південна Дакота, звідки походить сенатор Джордж МекҐоверн, демократичний кандидат на Президента. Спіро Еґню натаврував сен. МекҐоверна за його спосіб висловлюватись у своїх промовах і сказав, що він, сен. МекҐоверн, „дуже популярний у деяких колах Північного В'єтнаму" за його „філософію поразки".

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ДЖОН ЛІНДЗІ і губернатор Нюйоркського стейту Нелсон Рокефеллер погодилися на тому, що в стейті треба провести реформу Вищого Стейтового Суду, який не виконує якслід своїх обов'язків. Ліндзі сказав, що є там окремі добрі, сумлінні судді, але суд як цілість не працює відповідно. Губернатор Рокефеллер не виступав із такою гострою критикою, однак вважає, що в тій справі необхідна реформа.

ПРЕДСТАВНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ ФІРМИ Генрі Вінстон купив діямант у Сієрра Леоне, під назвою „Зірка Сієрра Леоне" за дуже велику суму, здогадно за яких два з половиною мільйони долярів. Той діямант розміром в куряче яйце є третім за розміром у всьому світі, його знайшли в цьому році в землі, він важить майже півфунта, 968,9 карата.

У СТЕЙТІ ПЕНСИЛЬВЕНІЯ ПОСИЛЮЄТЬСЯ РУХ серед керівників і серед населення того стейту, щоб привернути смертну кару для найбільш небезпечних злочинців. Рішенням Найвищого Суду ЗСА смертну кару фактично скасовано, однак саме життя вимагає її віднови в особливих випадках. Прокуратор стейту Арлен Спектер вніс у Гаррисбурґу законопроєкт про часткове відновлення смертної кари для винних у злонавмисному, наперед задуманому вбивстві.

7 ЕВРОПЕЙСЬКИХ МІНІСТРІВ ЗДОРОВ'Я І ВНУТРІШНІХ СПРАВ НАРАДЖУВАЛИСЬ у Римі в справі спільного зорганізованого поборювання нелеґальної торгівлі наркотиками. Міністри 6-ох західньо - европейських членських держав Европейської Економічної Спільноти і Британії, яка приступить туди з початком нового року, одностайно стверджували, що зараза наркотиків є одною з найповажніших внутрішніх проблем тих країн. Зокрема цією справою цікавиться французький президент Жорж Помпіду.

12 ДЕРЖАВ, З ЗСА І СССР У ПРОВОДІ, РІШИЛИ заснувати новий „Міжнародний Інститут для аналізи стосованих систем". Практичне завдання того Інституту, осідок якого буде в Австрії, є аналізувати наслідки, що їх спричинює щораз більший зріст упромисловлення — в ділянках занечищення природи, здоров'я, комунікації, міської розбудови і т. п. Головою Ради Інституту буде в перших 3-ох роках зять совєтського прем'єра, Алексєя Косиґіна, Джермен Ґвішіяні, член совєтської Академії Наук, а директором Інституту буде американський професор д-р Говард Раіффа з Гарвардського університету. Рішення заснувати такий Інститут прийняли ЗСА, Британія, СССР, Італія, Франція, Канада, Японія, Зах. і Сх. Німеччини, Чехо - Словаччина, Польща і Болгарія. У першій Раді Інституту будуть представники ЗСА, Совєтів, Франції і Східньої Німеччини.

З ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ВИДАЛИЛИ коло 100 арабів, між ними 30-тирічного Абдуллаха Гассана Юмсель-Франґі, голову Палестинської Студентської Спілки у Німеччині, яку влада заборонила. Заборонено теж дальше існування Генеральної Спілки арабських робітників у Німеччині. 1.990 арабам не дозволили переступити кордони Західньої Німеччини суходільним чи летунським шляхом. Всі ті репресії поведено після терористичного наскоку арабських терористів на ізраїльську олімпійську дружину у Мюнхені, внаслідку чого згинуло 11 членів дружини. Знайдено докази, що названі вгорі арабські організації в Німеччині співпрацювали з палестинськими терористами.

В ІЗРАЇЛІ ЗРОСТАЮТЬ втома, невдоволення з існуючого стану „ні війни ні миру" та критицизм супроти дискримінування й переслідування арабів — твердив у своїй промові на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй міністер закордонних справ Йорданії Салях Абу Зейд. Він бачить у повільній зміні настроїв в Ізраїлі зріст шансів ізраїльсько - арабського замирення. Йорданія заявилася рішуче проти всіх форм терору, без уваги на мотиви.

З САЙҐОНУ ВІДЛЕТІВ до Вашинґтону генерал Александер Гейґ, який впродовж трьох днів свого перебування у Сайґоні перевів понад 6 годин на нарадах з південно - в'єтнамським президентом Нґуєном Ваном Тієм. Крім цього — він нараджувався з різними високопоставленими південними в'єтнамцями та американцями. Генерал Гейґ брав здебільша участь разом з Генрі Кіссінджером у засекречених розмовах з в'єтнамськими комуністами у Парижі. Він відлетів з Сайґону не зустрівшися з журналістами та не оприлюднивши нічого про ті свої наради.

НА ФІЛІППІНАХ ПРИВЕРНЕНО кару смерти за вбивство стрільною зброєю чи вибуховим матеріялом, що їх не вільно нікому посідати, та заповіджено кару досмертної в'язниці за вбивство будь - яким іншим способом.

53 КРАЙОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗГОЛОСИЛИ СВОЇХ ДЕЛЕҐАТІВ НА ОДИНАДЦЯТИЙ КОНҐРЕС

Ню Йорк. — У вчорашньому „конґресовому" виданні „Свободи" подано список 61 крайових організацій і установ, що після попереднього X. Конґресу працювали в системі Українського Конґресового Комітету Америки. Із цих організацій і установ до середи, 4-го жовтня, 53 зголосили своїх делеґатів до участи в XI. Конґресі, який тепер відбувається в Ню Йорку. У вчорашньому числі також помилково названо Український Національно-Демократичний Союз в ЗСА. Має бути: Український Національно-Державний Союз (УНДС) в ЗСА.

Ніксон критикує політичну програму МекҐоверна та остерігає Північний В'єтнам перед надіями на зміни в ЗСА

Вашинґтон. — Після відносно довгої мовчанки президент Ніксон на пресовій конференції 5 жовтня зайняв становище до закидів демократичного кандидата на президента Джорджа МекҐоверна, зокрема коли справа йде про закиди щодо корупції республіканської адміністрації. За словами Ніксона, „кожний відповідальний член Демократичної партії відвернеться від такого роду кампанії". Президент Ніксон не поставив під сумнів мотивів МекҐоверна, стверджуючи, що на його думку, він (МекҐоверн) глибоко вірить у доцільність акцій, які його уряд повинен би перевести в життя". В оцінці Ніксона, пропоновані МекҐоверном акції матимуть „катастрофальні наслідки для цієї держави". Крім становища щодо закидів і пропозицій МекҐоверна, президент Ніксон з'ясував також цілий ряд інших проблем американської внутрішньої і зовнішньої політики. В першій мірі він перестеріг уряд Північного В'єтнаму, щоб цей не надіявся на перемогу МекҐоверна і на кращі умови замирення. Обороняючи свою дотеперішню політику щодо В'єтнаму, Ніксон заповів, що вибраний ним шлях одинокий для ЗСА, щоб закінчити війну без загрози для національних інтересів та престижу Америки. На думку Ніксона, президент Джонсон зробив був помилку, коли припинив бомбардування Північного В'єтнаму з уваги на критику в ЗСА. Цієї самої помилки не повторить республіканська адміністрація, яка ніколи не згодиться на це, щоб комуністи накинули свій диктат населенню Південного В'єтнаму. Щодо закидів в справі нібито незадовільного договору про продаж пшениці до СССР, то за словами Ніксона цей договір для ЗСА незвичайно догідний, бо у висліді цього договору американські фармери збільшили свої прибутки на один більйон долярів, створено тисячі нових місць праці, а американські платники податків заощадили кругло 200 міл. дол., які були б розходовані у формі допомоги фармерам, коли б пшениця не була продана. Якщо у цьому випадку, як і у всіх тих випадках, де були будь-які надужиття, чи порушення законности, то всі винні повинні бути притягнуті до відповідальности. В цій справі мають доручення судові й поліційні органи. Дальше у розмові з кореспондентами Ніксон знову запевнив, що він не плянує збільшення податків, а навпаки, його адміністрація підготовляє заходи, щоб зменшити податки від реальностей. Президент Ніксон також поновно підтвердив свою опозицію щодо перевожування автобусами дітей шкільного віку з метою забезпечити в той спосіб інтеґрацію. У виборчій кампанії Ніксон візьме участь щойно після того, як закінчиться сесія Конґресу.

Велика більшість американських щоденників підтримують през. Ніксона

Ню Йорк. — Переведене редакцією журналу „Редактор і видавець" (Едітор енд Паблішер) опитування серед американських щоденників, виявило, що велика більшість з-поміж них підтримують перевибір през. Ніксона на Президента ЗСА в цьогорічних виборах. На всіх 875 одержаних відповідей, підтримують кандидатуру през. Ніксона 668 щоденників і кандидатуру демократичного сенатора МекҐоверна тільки 38 щоденників. Щоденники, які заявилися за през. Ніксоном мають усі разом 17 532 456 примірників щоденного тиражу. Ті із щоденників, які підтримують МекҐоверна мають 1 439-223 примірників тиражу. Не заявилися ні за одним, ні за другим кандидатом 169 часописів із загальним тиражом 3 388 728 примірників. Редакція названого журналу розіслала в цій справі запитники до 1 764 газет у ЗСА. Вона проголошуватиме до часу виборів дальші висліди опитування, зокрема тих, що досі не заявилися ані за през. Ніксоном, ані за сен. МекҐоверном.

ІВАН ГОЛИК ПЕРЕОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ВІДДІЛІВ УНС СКРЕНТОНСЬКОЇ ОКРУГИ

Скрентон, Па (С. Г.) — Тут в суботу 30 вересня б. р. відбулись річні збори Скрентонської Округи Українського Народного Союзу получені з організаційними нарадами сусідньої Вілкіберської Округи. Наради відкрив голова Скрентонської Округи І. Голик, привітав протоієрея о. Нестора Коваля, головних радних пані Анну Гарас, Степана Гавриша та гостей сусідньої Округи Вілкіс Бері на чолі з її головою мґр. Романом Дяковим. Зчерги схвалено порядок нарад та обрано президію зборів в особах Стефана Мелеша, як голови, і Василя Нагірного, як секретаря. За діяльність Округи за час від 1-го травня 1971 по 30 вересня 1972 звітували голова Іван Голик, секретар Василь Нагірний і касир Стефа Мелеш. Із звіту голови приявні довідались про стан Округи, яка об'єднує 9 Відділів, що разом нараховують понад 700 членів. В звітовому часі 2 Відділи, а саме 187 і 203, злучились з 123 Відділом. Голова відвідав по кілька разів всіх секретарів Округи, давав їм різні технічні поради та допомагав у праці. Округа в біжучому році старається виконати наложену квоту нових членів і по вересень вже здобула 25 членів. Звіт голови доповнили короткими звідомленнями секретар Василь Нагірний і касир Стефан Мелеш.

Після звітів представники поодиноких Відділів інформували про їхню діяльність в поодиноких місцевостях. Зчерги відбулась загальна дискусія над звітами управи, під час якої порушено ряд важливих справ. Одобрено звіти та уділено абсолюторію уступаючій управі і тоді на внесок Миколи Чомка одноголосно обрано управу на біжучий рік в складі: Іван Голик — голова, Стефан Мелеш — заступник голови, Василь Нагірний — секретар Дженет Боланд—касир протоієрей о. Нестор Коваль Микола Чомко і Григорій Гриб — члени управи.

Опісля відбулись передбачені спільні організаційні наради з представниками Вілкіс Берської Округи.

Головна радна та голова Лігай Велійської Округи пані Анна Гарас вітала присутніх від своєї Округи і висловила подяку головам обидвох Округ за дружню сусідську співпрацю. В доповіді порушила ряд важливих союзових справ, як допомога потерпілим членам УНС від гураґану „Аґнес" в околиці Вілкіс Бері і Елмайри, стипендійний фонд УНС, будова союзового хмаросягу тощо. Інформувала, що плянується відбути „Союзовий День" всіма Округами Америки і Канади літом 1973 року в околиці Шамокіна —

(Закінчення на стор. 4-ій)

Сен. МекҐоверн з'ясовує напрямні майбутньої закордонної політики З'єднаних Стейтів Америки

Клівленд, Огайо. — Демократичний кандидат на Президента сенатор Джордж МекҐоверн присвятив свою промову під час виборчого виступу на демократичному зібранні у клівлендському міському клюбі проблемам закордонної політики. Накреслюючи у своїй промові на тему „Новий інтернаціоналізм" напрямні закордонної політики ЗСА в тому випадку, якщо він буде обраний 7 листопада ц. р. на Президента ЗСА, МекҐоверн ствердив, що вона мусить базуватися на ідеалізмі, внутрішній силі та на нових принципах міжнародних взаємин. Критикуючи дотеперішню в'єтнамську політику през. Ніксона, МекҐоверн заявив, що якщо Ніксон буди обраний, то в'єтнамська війна продовжиться на багато років. Якщо ж іде про конкретні проблеми закордонної політики, то МекҐоверн вимагав у своїй промові формального визнання комуністичного Китаю, постійного місця для Японії в Раді Безпеки Об'єднаних Націй, обіцював припинити застосування американських нуклеарних ракет та найменувати на державного секретаря людину з великими спосібностями та безсумнівним престижом. В'єтнамська політика през. Ніксона сен. МекҐоверн визначив, як „центральну біду" сучасної зовнішньої і внутрішньої політики ЗСА і назвав Ніксонові намагання добитися миру в Південносхідній Азії „дошкульною зрадою" його виборчих гасел з 1968 року. У клівлендському зібранні, на якому промовляв МекҐоверн в четвер 5 жовтня, брало участь яких 550 осіб. У виголошеній там промові були вперше зібрані і з'ясовані конкретніше основи пропонованої МекҐоверном закордонної політики.

Роджерс відбув розмови з представниками Єгипту й Індії в Об'єднаних Націях

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Переводячи індивідуальні розмови із зібраними на Генеральній Асамблеї ОН міністрами закордонних справ шістдесяти держав світу, державний секретар ЗСА Вільям П. Роджерс відбув 5 жовтня ц.р. окремі розмови із представниками Єгипту й Індії. Говорив Роджерс з міністром закордонних справ Єгипту Мохаммедом Г. Ель Зайятом. Стосувалися його розмови можливостей миру на Близькому Сході і Зайят визначив їх як продуктивні. Розмова Роджерса з індійським міністром закордонних справ Сінґгом, мала бути холодна. Цього ж дня відбулося прийняття, що його влаштував Роджерс у приміщеннях американської делеґації для 50 представників африканських держав. Роджерс запевнив африканців, що зменшення вплат З'єднаних Стейтів Америки до Об'єднаних Націй не вплине на збільшення членських внесків інших держав, бо ЗСА, зменшуючи свої членські внески із 32.52 до 25 відсотків, будуть збільшувати свої контрибуції для окремих аґенцій ОН. Водночас із цим Роджерс заявив представникам африканських держав, що пропоновані американським урядом заходи проти тероризму не заторкують визвольних національних рухів в Африці та в інших континентах, а мають на меті тільки забезпечення перед кримінальними актами терору, такими, як викрадання літаків, підкладання бомб і висилання їх в поштових посилках. Роджерс продовжуватиме зустрічі з представниками всіх інших держав — членів ОН.

Британський прем'єр нараджувався з Папою про можливості замирення в Ірляндії

Рим. — Британський прем'єр Едвард Гіт перевів з Папою Павлом VI 40-хвилинну нараду віч-на-віч, після чого запрошено на нараду дорадників прем'єра і Папи, у справі дворічних кривавих заворушень у Північній Ірляндії, в яких активну ролю грають ірляндські католицькі екстремісти. У виголошених після тієї зустрічі коротких промовах Папи і прем'єра Гіта підкреслено, що вони визнають конечність завести в Ірляндії „Мир із справедливістю". Папа зокрема підкреслив, що він „висловлює добрі бажання всім тим властям, які щиро і терпеливо пробують розв'язати цю проблему без насильства та на мирний справедливий і гідний лад" Цю заяву Папи вважають за підтримування однакового примирливого й поміркованого становища ірляндського кардинала Вілляма Конвея, як теж наставленого британським урядом тимчасового прем'єра Північної Ірляндії, Вілляма Вайтлова. Прем'єр Гіт підкреслив у своїй промові, що відповідальність за замирення мусять нести не тільки урядові власті, але й окремі одиниці й родини — апелюючи таким чином до широких кіл північно-ірляндського суспільства, щоб вони робили натиск на екстремістів — припинити терор. Прем'єр Гіт і Папа обмінялись дарунками.

Між Уґандою і Танзанією прийшло до замирення

Могадішу, Сомалія. — У висліді переговорів між міністрами закордонних справ Уґанди та Танзанії тут підписано 5 жовтня договір, яким закінчено конфлікт між цими двома африканськи державами. Посередником у цьому замиренні був президент Сомалі Мохамед Сіяд Барре. Одночасно президент Уґанди ген. Амін поінформував генерального секретаря ОН Вальдгайма, що виселювані з Уґанди азійці матимуть змогу забрати зі собою своє майно і що уряд Уґанди не буде переслідувати тих азійців, які не могтимуть виїхати до 8 листопада ц.р. Реченець виїзду азійців з Уґанди мав бути продовжений на 90 днів. Про це поінформували уряди інших африканських держав, в тому Зайре та Конґо, які робили заходи перед урядом Уґанди, щоб при виселюванні азійців не нарушувано засад гуманности. Не зважаючи на примирливу поставу ген. Аміна у листі до генерального секретаря ОН, ситуація в Уґанді, коли мова про призначених на виселення азійців, не змінилася. Мало того, радіо в Кампалі, столиці Уґанди, подало заперечення вістки про продовження реченця виїзду азійців з Уґанди.

На свято Покрови вмурують наріжний камінь під нову церкву в Чикаґо

Чикаґо. — На саме традиційне козацьке українське свято — Покрову Пресвятої Богородиці, у неділю 15 жовтня відбудеться урочистість вмурування наріжного каменя під будову нової великої церкви української католицької парохії св. Володимира й Ольги. Жертвенна громада назбирала за короткий час досить фондів, щоб розпочати будову свого храму. Дотепер парохіяни користуються православним Собором св. Володимира. Вмурування наріжного каменя відбудеться на площі Овклей бульварі і Супіріор, розпочнеться о 10 г. ранку Соборною Службою Божою. У мури храму буде вмуровано мармурову карарську таблицю, яку благословив у листопаді 1971 р. Верховний Архиєпископ УКЦеркви Кардинал Йосиф у Римі. На камені написано: „Цей наріжний камінь храму св. Володимира й Ольги в Чикаґо поблагословив Блаженніший Кир Йосиф VII, Первоієрарх Помісної Української Католицької Церкви, під час 5 Архиєпископського Синоду в Римі 1 листопада 1971 Р. Б. та його врочисто вмуровано 15 жовтня 1972 Р. Б." Крім плити, буде вмуровано також уламки каменю із св. Софії в Києві, св. Юра у Львові, св. Софії у Римі та перґамент із списками жертводавців-тисячників. О. 1-ій год. дня в залі СУМА відбудеться парафіяльний обід. Душпастирями парафії, яка притримується старого українського релігійного календаря, є о. митрополичий радник Павло Джулинський, о. Маріян Бутринський та о. Іван Кротець.

Ще про втечу семи литовців й українців із совєтського корабля

Вашинґтон. — У серпні цього року семеро рибалок із совєтського корабля-травлера „Вішера" в Чорному морі вибрали свободу. Це були переважно литовці й українці, незадоволені з комуністичного режиму. Коли судно пропливало повз Туреччину, восьмий член залоги, зрозумівши, що капітан та інші члени команди вирішили не повертатись до СССР, скочив із корабля у воду. Його підібрав турецький катер і потім його передали, за власним бажанням, совєтським чинникам. Травлер „Вішера" поплив до берегів Греції і там рибалки попрохали у властей права на політичний притулок. Урядові дослідники у Вашинґтоні тепер виявили, що така втеча совєтського судна у Середземному морі до Греції була можлива завдяки тому, що Єгипет викинув із своєї території совєтські бази, в тому й летунські, та яких від 15-000 до 20 000 вояків і офіцерів. Мале риболовне судно змогло пропливти непомітно у морі повз кораблі совєтської воєнної ескадри, але коли б у Єгипті були далі совєтські війська, то його напевно перехопили б совєтські розвідувальні літаки типу „ТУ-16", озброєні бойовими ракетами досить далекого радіюсу дії. Урядові дослідники прийшли до висновку, що втрата СССР баз і летовищ у Єгипті своєю чергою привела до зміцнення оборонної сили Шостої американської фльоти, яка перебуває на водах Середземного моря. Але й Москва вислала тепер у Середземне море ще більше своїх воєнних кораблів, щоб рекомпенсувати втрату єгипетських баз та унеможливлення летів розвідувальних літаків „ТУ-16". „Ню Йорк Таймс" з 6-го жовтня, інформуючи про серпневу втечу литовських і українських рибалок, зазначив, за дипломатичними джерелами, що втікачі, як здається, є звичайними рибалками.

Отець В. Ханейко став постійним кореспондентом бразилійської газети

Сан Павло, Бразилія. — Отець Володимир Ханейко, уродженець Бразилії, в місцевості Мале — в так зв. „українському морі", крім обов'язків пароха в українській католицькій церкві, займається журналістичною працею та викладає в гімназії. Хоча ніколи не був в Україні, українська мова і справа для нього знані й важливі. Під псевдонімом І. Восаний о. В. Ханейко не раз уже писав до бразилійської преси, головно до популярного щоденника „О Естадо де Сан Павло". У числі тієї газети з 8. 13. 1972 року була надрукована його стаття під наг. „Україна: націоналістів переслідує поліція". Український тижневик „Хлібороб" з Куритиби подавав що „у цій статті докладно і цікаво розповідається про спротив українців московському комуністичному режимові та як діє КҐБ супроти українських борців за свободу". У статті багато фактів. „Хлібороб" інформує: „Стороною ми довідуємося, що після своєї статті про УКЦеркву, вкч. о. Володимир Ханейко дістав офіційно запрошення від редакції „О Естадо де Сан Павло" постійно співробітничати в цьому часописі, докладно висвітлюючи в ньому українські справи.

У Ню Йорку буде показана п'єса „Казка старого млина"

Ню Йорк. — Студія Мистецького Слова під керівництвом режисера і театрального педагога Лідії Крушельницької покаже із старшими студійцями й молоддю відому свого часу п'єсу-драму Спиридона Черкасенка з подій у козацькому степу „Казка старого млина". Ця п'єса на 4 дії входила до клясичного репертуару давнього українського театру. Оригінальну музику до вистави написав д-р Ігор Соневицький, танці ставить хореограф Ольга Ковальчук-Івасівка, оформив сцену та відповідає за освітлення Тарас Гірняк. „Казка старого млина" буде показана — у Ню Йорку — в неділю 22 жовтня, о год. 4 по полудні, у Технологічному Інституті Фешен при 227 Захід. 27 вулиця та є першою виставою сезону 1972-73 р. Сюжет п'єси виразно перегукується з подіями в наші часи. Спонзорує виставу „Самопоміч" у Ню Йорку, квитки набувати у крамницях „Арка" і „ЕКО" та від 2-ої год. дня при касі.

ВИСТАВКА МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ НИКИФОРА З КРИНИЦІ

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштовує в неділю 8-го жовтня ц. р. о год. 1-ій по пол. відкриття виставки малярських праць відомого лемківського маляра Никифора з Криниці. Відбудеться виставка у приміщеннях галерії ОМУА в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку при 149 Друга евню. Виставлені будуть твори Никифора із колекції Вадима Лесича. Виставку можна оглядати у п'ятниці в год. 6-8 веч. і в суботи та неділі від год. 1-ої до 8 веч. Тривання виставки передбачене до 22 жовтня ц. р.

ЄВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Підстава і стрижень УККА

У пресовій дискусії напередодні XI Конгресу Американських Українців було багато полеміки між самими дискутантами, були палкі закиди на адресу УККА і його проводу, були різні критичні завваги і поради на лікування недоліків. Але дивна річ — ні один із громадян, які напевно в добрій вірі й із добрими інтенціями забирали слово, не поставив точки над „і": всі пляни діяльности і всі найслушніші критичні завваги не мають практичної вартости, якщо УККА не розпоряджатиме належними фондами. Справедливо можна твердити, що стрижнем політичної репрезентації цієї нашої централі централь є її ідейний зміст. Так само правдою є, що кожну працю виконують люди і від людей залежить, чи праця буде виконана краще чи гірше. Але найкращий дух і найвідповідніші люди нічого не вдіють, коли нема грошей.

Пригнобливо діє погляд на табелю вплывів до УНФонду за час його 22-річного існування. У році 1961-1962 зібрано найнижчу суму — тільки 58.765 дол., і тоді руба стало питання „бути-не-бути". Останній, 1971-ий рік ніби не був найгіршим, бо приніс 104.909 дол., але це було на 31.359 дол. менше, як 20 років тому, у р. 1952/53. Коли звернемо увагу на матеріяльний стан американсько-української громади 20 років тому і тепер і порівняємо ці цифри, то маємо загрозливий образ упадку громадської жертвенности, який насправді є упадком громадської моралі, бо занепадом почуття національно - громадської відповідальности. Може хтось скаже, що це надто сильні слова, але нема, мабуть, таких сильних слів, які справедливо назвали б стан, що у 1972 році активних платників УНФонду є 8 до 10 тисяч. Водночас ми чванимось мільйоном чи навіть двома мільйонами наших людей в ЗСА.

Парадоксальна ситуація в тому, що не можна закинути українській громаді в Америці ані браку жертвенности ані браку патріотизму. Доказом цього є українознавчі студії в Гарварді, пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні, великі посілості наших молодечих організацій Православний Осередок у Бавнд Бруку і багато інших домів, установ, організацій, утримуваних з пожертв громади.

Але коли не можна зорганізувати більше платників УНФонду, як 10.000, то це — жалюгідний стан, з якого мусить бути якийсь вихід. Це одне з перших завдань XI Конгресу Американських Українців.

Червоний гуманізм

Наше XX сторіччя позначене двома головними магістралями розвитку всього людства: зростанням і ускладненням техніки та її велетенськими осягами і збільшенням уваги до народів та до людини, як основної клітини людства. Велетенські гроші видають розвинені в технічному розумінні держави на нові технічні вдосконалення, але, як ось недавно повідомив президент Р. Ніксон, Америка не буде шкодувати грошей також на людину, на охорону її здоров'я й на збереження її природного оточення. ЗСА рішені видавати безконечні мільйони на дослідні інституції для боротьби з прокляттям нашого віку — хворобою раку, і готові в цій ділянці співпрацювати з науковцями-медиками з усіх країн.

Але в той час, коли у світі, де, крім технічних досягнень, включно з висадом американських розвідників космосу на Місяці, постають також нові й нові національні держави, зростає увага до людини, — у цей час на шостій частині земної кулі, в СССР, відбуваються зворотні процеси. Найменше вони стосуються техніки, хоча і в тій ділянці досягнення СССР дуже вузькі, бо що людині з того, що ракета кружляє коло Венери, коли в крамницях немає цвяхів та інших найпотрібніших речей. Та ще гірші справи з тим, що прийнято в культурному світі називати гуманізмом. Москва залюбки повторює фразу „комунізм — гуманізм", ніби це якийсь синонім, ніби ці два поняття мають щось спільне. Червоний гуманізм у 50-ліття існування СССР проявляється в потогінній праці, в дальшому натиску на ліквідацію національних мов, у заведенні російської розмовної мови навіть у деяких яслах-садочках в Україні, в пенсії старим колгоспникам висотою в 20 рублів на місяць, коли 1 сорочка коштує 21 руб., у нагінці на віруючих у Творця, у нових судах. Втретє, наприклад, заарештували Юрія Шухевича, і його дружина з двома малими дітьми залишилась на Кавказі; дружина поета Калинця Ірина дістала 6 років тюрми і 3 роки заслання ...

Такий він, комуністичний „гуманізм": переслідування, арешти й суди стали „законним" явищем у країні, де державні терористи звуть себе гуманістами.

М. Мельник

ЩО ЗА ЛЮДИ!

Читаючи періодичні видання російської імперії українською мовою, людина ще й ще раз дивується: як це можливо, що така велика кількість української інтелігенції так комплектно стоїть на службі смертельного ворога своєї країни? Ми всі знаємо про жахливі обставини, в яких люди ті працюють. Та, не зважаючи на це, тяжко зрозуміти, яким чином так багато людей, затративши почуття чести й сорому, здібні на просто неймовірні речі.

Немає сумніву, що вони добре усвідомлюють національну політику росіян. В дійсності, як свідчить праця Дзюби, вони її знають багато краще, ніж ми. А проте, у безсоромний спосіб продовжують служити окупантові як інструмент для колонізації своєї країни і масового обдурювання своїх рідних.

∵

На першій сторінці „Робітничої Газети" читаємо заголовок передовиці: „Москва ти наша Мати". Зараз біля нього великими буквами видніє:

Єсть різні на світі
і теплі слова,
із них найтепліше
це слово Москва.

Павло Тичина

І це написав автор чудових, ніжних, мелодійних, оригінальних і українських „Соняшних кларнетів". Великий поет, що зробив слабодуху поступку хитрому й вирафінованому в о р огові. Скільки ж він скористав і скільки втратив? Його українськість або закрита в архівах, або кружляє в маленькому гуртку людей, що мають у себе його ранні поезії. Та цитований вище вислів політичного опортунізму Тичини мільйоновими накладами поширюється рік за роком у шкільних підручниках, пресі, радіо і телевізії.

∵

Цього року в Совєтському Союзі святкують 50-річчя утворення СССР. З цієї нагоди видавництво „Дніпро" випустило книжку „Чуття єдиної родини". В „Радянській Україні" появилась стаття, в якій сказано, що ця книжка — це „хвилююча колективна розповідь українських письменників про творчі взаємини з мистцями братніх республік..." Знайдете там статті всієї української офіційної літературної еліти: Бажана, Крижанівського, Рильського, Збанацького, Ле, Первомайського, Павличка, Коротича та інших. Про статтю Бажана „Дружба народів — дружба літератур" читаємо в „Радянській У к р а їні" таке: „Численними фактами з історії розвитку духового світу російського і українського народів він (Бажан) малює воістину величну й хвилюючу картину животворних взаємовпливів двох великих культур, починаючи з „незрівнянної і прекрасної поеми XII віку „Слово о полку Ігоревім" ", яка „пристрасно закликала до єдности всіх древньоруських земель..."

Те саме ділось під час святкування 300-річчя Переяславського договору. Українська офіційна еліта безсоромно запевняла тоді всіх своїх політично незрілих земляків і цілий світ про вічну злуку з „великим російським народом". Коли б одного дня тим людям сказали, що українська мова є перешкодою у розбудові соціялізму і у творенні совєтської людини, тоді на книгу „Українська мова — націоналістичний пережиток минулого", надруковану у видавництві „Днепр", не треба було б довго чекати. Там ми напевно знайшли б ті самі або майже ті самі прізвища.

∵

В недавньому числі „Радянської України" читаємо статтю двох економістів про економічні досягнення СССР. Між іншими вони пишуть: „Так, наприклад, за останні двадцять років середньорічні темпи приросту промислової продукції в СССР становили 10.1 процента, в той час, як в США — 4.1 процента..."

Іншими словами, від 1951 до 1971 року промисловість СССР піднімалась кожного року пересічно на 10.1 процента, а промисловість ЗСА — на 4.1 процента. Припустімо, що в 1951 році промисловість СССР становила 30 процентів а м е риканської промисловости. Вживаючи індекс 100 для Америки і 30 для СССР, збільшімо 100 на 4.1 процента кожного року протягом 20 років і збільшімо 30 на 10.1 процента, кожного року протягом 20 років. Які ж висліди? Індекс для Америки у 1971 році був би 223, а індекс СССР — 206. Це значить, що вартість промислової продукції СССР у 1971 році становила б 6.92 процента вартости промислової продукції Америки. Це, звичайно, чистий нонсенс. Ці справи для фахівців такі очевидні, що цілком виключене, щоб автори статті про це не знали. Такого роду цифр у цій і подібних статтях є більше. Це — свідоме обдурювання читача, але в СССР бути науковцем і брехуном це не така то надзвичайна річ.

∵

Цього року в чотирьох числах літературно - мистецького та громадсько - політичного журналу „Жовтень", що виходить у Львові, друкувалась „розвідка" на тему „Дві концепції минулого і сучасного України". Одна концепція „націоналістична", а друга начебто „українська", а в дійсності політична концепція російського окупанта. Ця концепція нічого спільного з історією не має. Вона — чисто політична концепція єдности руських земель і народів під проводом Росії від найдавніших часів дотепер. У цій концепції Росія ніколи української нації не хотіла знищити, а завжди їй помагала і була її приятелем. Українська нація завжди шукала у росіян порятунку і завжди його знаходила. Логічним наслідком такого підходу є те, що всі українські патріоти від найдавніших часів і дотепер, що пробували і пробують в той чи інший спосіб боротись проти російського окупанта, були і є не ворогами Росії, а зрадниками України. Ця концепція знаходить свій повний вислів у згаданій вгорі „розвідці". Ось кілька цитат:

„К. Маркс указував, що історична роля Київської Руси була подібна до ролі імперії Карла Великого. Свідомість своєї єдности, закріпленої у спільності території, мови, релігії, культури, боротьби проти ворогів та спільність історичних традицій... населення Древньоруської держави пронесло через віки".

„Питання про розвиток єдиної східньослов'янської основи трьох братніх народів — російського, українського і білоруського, знайшло наукове обґрунтування у працях видатного українського історика М. О. Максимовича".

„І в 1-му томі „Історії України" (під редакцією М. Петровського), виданому Академією Наук України в 1943 році... сказано недвозначно: „український, російський і білоруський народи, єдині походженням і близькі між собою мовою, культурою, характером і територією, мають спільний початковий період історичного розвитку. Від того часу ці братні народи вже тісно були зв'язані між собою і в справі боротьби проти спільних зовнішніх ворогів і своїх експлуататорів" ".

„Унія, — говорилось у зверненні Собору Греко-Католицької Церкви у Львові 8-10 березня 1946 року, — накинена нашим предкам 1596 р., спричинила жахливий віковий роздор у нашому народі, бо інакше й не могло бути, тому що унія була в організмі нашого народу чужим тілом, яке мало розсадити і з л і квідувати наш нарід" ".

„Всі ці факти свідчили про всезростаюче прагнення широких верств населення України до возз'єднання з Росією, в якій вони бачили союзницю у боротьбі проти польських магнатів, духовенства та спольщеної української верхівки. Курс на возз'єднання з Росією відповідав також глибоким переконанням Б. Хмельницького, який усвідомляв спільність історичної долі, історичних шляхів українського та російського народів".

„З цих же причин О. Оглоблін та інші націоналістичні історики оспівують Виговського, Мазепу, Орлика та інших гетьманів, що відійшли від курсу Б. Хмельницького, стали на шлях зради національних інтересів народу і цим заслужили його глибоку зневагу".

„І. Мазепа ніколи ні у своїх сучасників, ні у їх наступників не користувався шаною. Навпаки, своїми здирствами, своїм крутійством і політичним хамелеонством він став в очах народу символом зради і запроданства".

„В ряді зарубіжних видань можна читати про „загрозливу" демографічну ситуацію на Україні. Багато пишуть за кордоном про посилення міграції населення СРСР, замовчуючи при цьому, що в сучасну епоху цей процес властивий всій людській цивілізації... Зразуміло, що український народ ніколи не відмовиться від обміну кадрами з іншими народами країни, не поставить „китайської стіни". Ми вважаємо не недоліком, а завоюванням нашої соціялістичної системи, що на Україні, як і в інших радянських республіках, забезпечені необхідні передумови для вільного розвитку національних меншостей".

Отже, як бачите, людина та дійсно здібна на все. Для неї Унія з 1596 року це погана річ, бо вона начебто розсаджувала й ліквідувала „наш" нарід. Та цілком очевидна і безсумнівна ліквідація українського народу за допомогою вимішування з росіянами, цебто за допомогою насильної колонізації і виселювання, це „завоювання нашої соціялістичної системи".

Це правда, що такого роду люди існують і по інших „республіках" СССР. Але, з другого боку, немає сумніву, що в Україні скоро росте національна публічна опінія. Ріст цей стає загрозливою проблемою для росіян, і в цьому теж немає найменшого сумніву. Слідкуючи за подіями в Україні вже досить довгий час, я дотепер не завважив такої масової і сконцентрованої пропагандивної нагінки на український націоналізм.

Ярослав Курдидик

ВИБОРИ У ЗСА І НОВА ОФЕНЗИВА ГАНОЮ

Останнім часом американська розвідка ствердила, що за згодою Пекіну і Москви вже від близько шести тижнів совєтські та комуністичні сателітські кораблі почали доставляти пальне і різного роду військові матеріяли крізь мережу малих портів на південнов'єтнамському і китайському прикордонні. Далі розвідка виявила, що з допомогою китайських інженерів і техніків північні в'єтнамці прокладають новий нафтогінний провід з Китаю до міста Ке, що лежить за 30 миль від Ганою. Коли цей уже третій з черги провід буде готовий, то всі вони разом зможуть доставляти Північному В'єтнамові денно по 1400-1600 тонн пального, яке розвідка уважає за „мінімум необхідного", коли Ганой і далі хоче вести війну навіть із таким „змінливим успіхом", як досі.

Синдикований к о ментатор Івер Петерсон, який перебуває на терені Індо-Китаю вже шість років і „віщування та передбачення" якого вже не раз справджувались, пише, що в таких формі і характері ведення війни, як це практикується досі Ганоєм, не зважаючи навіть на бльокаду і безперебійне бомбардування, але при постійному постачанні військових матеріялів, він буде всилі продовжувати бойову діяльність ще два або й три роки. „Це не підлягає сумніву, — продовжує Петерсон, — що постачання Ганоєві цих матеріялів натрапляє на щораз більші труднощі і щораз твердіший спротив південних в'єтнамців, що в деяких випадках, як, наприклад, біля Ля Нок чи Кван Трі по-геройськи відстоюють право назвати їх „відродженою армією Сайґону".

Але й не слід закривати очей на той факт, що північним в'єтнамцям вдалося у п'ятьох північних провінціях створити знову такого роду „стан мілітарної непевности", який був ще там у часах до пацифікації в 1965-1966 роках, коли захоплювання баз спротиву нагадувало „хаотично мінливий бойовий калейдоскоп". А невтомне оперування далекосяжними ракетами і великокаліброввими гарматами просто дивує воєнних фахівців, звідки у цього невеличкого народу набирається стільки наснаги і витривалости.

Особливо ж дивує американську розвідку факт, що, не зважаючи на те, що „Шлях Го Чі Міня" після безперебійного бомбардування та мусону, які обернули його на здавалося непрохідну грязюку, північним в'єтнамцям вдалося перекинути й змасувати в обширі Парот Бік та Східньої Камбоджі дві дивізії силою 20-25 тисяч вояків, що їхнім завданням є нібито розпочати нову офензиву перед президентськими виборами в ЗСА. Останні бої на території Камбоджі підтвердили ці здогади: північним в'єтнамцям вдалося захопити і взяти в свої руки контролю над гирлом ріки Меконгу, якою вони зможуть на випадок потреби перекидати своє постачання. За останніми вістками американці замінували найважливіші ріки і канали на території Північного В'єтнаму, але не можуть цього зробити на терені Камбоджі з уваги на пливкість і мінливість воєнного плянування.

Мета цієї офензиви, твердять аналітики та коментатори, переконати американських виборців у безвиглядності успішного закінчення цієї, як її називають, „брудної війни", а звільненням трьох американських полонених Ганой „козирнув" у сторону наївних, ось, мовляв, подивіться на нашу великодушність: ми звільняємо тих, які не перестають нас нищити. Цією тактикою Ганой сподівається або змусити президента Ніксона, щоб він змінив свою політику, замирившись з Північним В'єтнамом ще перед виборами, або, коли б це не вдалося, то допомогти „моральною пресією" демократичному кандидатові МекҐовернові осягнути перемогу, бож він прирік, якщо йому вдасться стати президентом, відкликати всі американські війська з Індо - Китаю через три місяців після інавгу-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

УКРАЇНА В ПОТРЕБІ

Як же часто приходиться чути жалі-нарікання з боку старшого покоління, що ось, мовляв, наші діти (мова йде часто про внуків) стало „шварґочуть" між собою по-американськи, а не люблять говорити по - українському, що до української книжки треба їх „буком гнати" і така з ними, капосними, біда, що не доведи, Господи!

Може є трохи рацій в нарíканнях „старичків", може й нема, але нам здається, що в таких випадках треба батькам і старшому поколінню взагалі звертати пильну увагу на одну річ: хоч може їхні діти (або внуки) і не рвуться говорити рідною мовою, а залюбки, нібито, „шварґочуть" по-англійськи, то вони уважно прислухаються до того всього, як, що і по-якому говориться в хаті, а потім роблять з цього свої власні, нераз „далекойдучі" висновки . . .

Розповідали мені знайомі автентичну, як запевняли, історію, що сталася недавно в сусідньому містечку Н. Приїхала тамечки до однієї нашої родини бабуся з України, — на сталий побут, собі і дітям на клопіт... Коли вже бабуся настільки вдомашнилася, що мала відвагу вийти сама на вулицю, одної днини погимчикувала під українську парафія л ь н у школу привести додому внучечку, учоницю цієї школи, рочків 10 або 11.

Старенькій сльози радости станули в очах, коли вона побачила, скільки того українського пишного цвіту висипалось з рідної, просторої, модерно збудованої школи!.. Ну, коли вона почула, як як той цвіт дзвінко та милозвучно щебече англійською мовою, — жаль стиснув їй серце і старенька тоді справді трохи не заплакала, але вже з іншої причини, в кожному разі — не від радости... Звичайно, внучечці вона нічого не сказала та й не дорікала, та коли увечері вернулися додому з праці син з невісткою, бабуся відкрила перед ними наболілу душу:

— І що з того, — сказала, — що ви на всіх концертах та академіях стаєте наструнко і співаєте „Ще не вмерла Україна"!.. Вмерла вона у вас, умерла, коли і такі, от маленькі діти, вийшовши з рідної школи, не говорять рідною мовою! То що з них буде, коли вони підростуть?

Поки син з невісткою спам'яталися, що старенькій відповісти, яку їй репліку подати, несподівано забрала слово внучка, та сама, що її бабуся з України привела з української парафіяльної школи.

— Ні-ні, бабусю! — заговорила рішуче, — Україна ще не вмерла, але вона знаходиться на критичній листі.

ІКЕР

Роман Рахманний

ВІЛЬНА ПРЕСА — ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ОРІЄНТИР

(Доповідь на III З'їзді українських журналістів ЗСА і Канади)

(1)

Ролю і завдання вільної преси будь-якої національности визначають переважно життьові потреби її збірного читача.

Згідно з одним крилатим висловом, той збірний читач являє собою „конфедерацію племен" з різними зацікавленнями, прагненнями й індивідуальними інтересами. Однак, сьогодні цей вислів вимагає уточнення: сучасні „конфедерації ч и т а ц ьких племен" дедалі більше розколюються і роздрібнюються. Індивідуальні, часто дуже суперечні вимоги ч и т а чів спричиняють своєрідні анархістичні тенденції в пресі, радіомовленні й телевізії. На вид того безладдя здорові елементи всякого суспільства відчувають збентеженість і висловлюють тривогу за майбутнє своєї країни.

Український збірний читач також був конфедерацією племен читачів, але якоюсь мірою суцільнішою за інші. Її об'єднувала спільна мета: відвоювати суверенну українську державу. Те прагнення було водночас віддзеркаленням і ндивідуальних інтересів читача, бо він знав: без власної народовладної держави йому ніколи не знати благотворного почуття, що він чи вона є рівноцінним членом зорганізованого людства. Ось чому в час лихоліття українські ідейні сили завжди зосереджувалися довкола кузні вільного українського слова.

Бувши своєрідною „конфедерацією журналістичних племен", вільна українська преса виконувала суттєву ролю в тому психологічно-ідейному процесі. Вона була не лише інформатором про події, але й речником тих двох сил — волі збірного читача і прагнень окремого г р о м а д янина. Вона була оформлювачем української культурної, релігійної, суспільно-економічної та політичної думки. Зватися українським журналістом означало багато більше, ніж виконування даної професії. Це означало виконув а т и своєрідну місію, яка звичайно вимагає, як кожна інша місія, не лише професійного знання і досвіду, але й духовного покликання до тієї ролі.

Оглянувшись на приблизно 125 років української журналістики, можна впевнено сказати: вільні українські журналісти чесно виконували свої завдання, не зважаючи на тяжкі умови життя під чужинецьким гнітом.

Нехай же ця замітка буде символічним пером, що неначе прапорець схиляється в пошані перед пам'яттю тих журналістів. У різноманітних умовах життя — на рідній землі й на чужині, в скромних редакційних кімнатах і в повстанських бункерах, на т. зв. волі та в концентраційних таборах окупанта — вони своїм живим і друкованим словом підтримували духа нескорености в масах читачів. І цим вони послідовно наближали день національного й особистого самовизначення українців перед обличчям людства.

Їхній подвиг зобов'язує нас усіх.

Які ж завдання виростають перед вільними українськими журналістами наприкінці 1972 року?

Наші завдання визначаються прагненнями і потребами сучасного збірного українського читача у вільних і в підневільних умовах. А що являє собою той читач нині?

Український збірний читач зустрічає ті самі проблеми, що й збірний читач будь-якої іншої сучасної нації. Як „конфедерація племен читачів", він теж зазнає дедалі більшого роздріблення, хоча нинішні поділи в українській читацькій громаді вже не тотожні з поділом на церковно-релігійні, ідеологічні чи партійні групи. Лінії нинішнього поділу розтинають раніше суцільні середовища, а зв'язки спорідненого мислення сполучають читачів з відмінних чи навіть ворожих груп. Вільна преса хоч-нехоч урізноманітнює с в і й зміст відповідно до нового індивідуального читача.

Однак, спільною прикметою сучасного збірного українського читача є його збентеженість. Він поділяє це почуття з мільйонами читачів інших суспільств, які спостерегли, що ось то вони втратили з-перед очей дотеперішній маяк — орієнтир на бездоріжжях житейського океану.

Але український читач має додаткові мотиви почуття бентежности. В Україні та в сумежних з нею державах українську національність дедалі більше гноблять. У державах українського поселення міцніє асиміляційний тиск з усіма його анархо-космополітичними наслідками. Всюди там вітри ворожих концепцій дмуть у у вітрила мислення української людини; вони збивають її з давнообраного курсу.

Тому вільний українській пресі доводиться далі бути не лише засобом масової інформації, але й зміцнювачем українського національного духа; доводиться бути не лише трибуною для культурного обміну думками, але й кристалізатором суспільно-політичних к о н ц е пцій. Поряд з цим вільна преса мусить поборювати ворожі концепційні впливи і контролювати свою справність на шляху до національного й особистого самовизначення. Коротко сказавши, вільна українська преса далі повинна виконувати ролю всеукраїнського орієнтира.

Ілюстрацією для цього твердження м о ж уть бути слова Івана Франка, цього найбільшого серед великих українських журналістів і публіцистів:

... загрівай нас своїм словом,
будь між нами мов та ватра
у кошарі пастухів.

Ватра, що холодних гріє,
дає світло серед ночі,
і лякає злу звірюку,
душі радує живі.

Будь ти нам духовним
батьком,
будь нам прикладом
високим,
будь молитвою душ наших,
нашим гаслом боєвим.

(„Іван Вишенський")

Тут не йдеться про ідеалізовану поетизацію вільної української преси. Це — практична конечність. Якщо будь-коли існувала „загублена українська людина", то вона існує сьогодні. Збентежений є упротивними вітрами з рідного й чужого піль, збірний український читач шукає тієї „ватри", яка б освітила йому шлях, не дозволила б заблукати в чагарниках життя.

Збентеженість і розгубленість позначились на родинному й громадському житті. Помітні вони й у Церкві, хоча вона — боголюдська установа. Політичні керівництва в нас охляли і надто кволо відгукуються на події довкола нас. Тому надії сучасного читача на вільну пресу виправдані: якщо замовкають наші „гармати", тоді з тим більшою силою повинні промовляти наші газети! Бо від своєї вільної преси він очікує впевненого голосу незаляканої думки.

Чи ми, українські журналісти у вільних умовах життя, виконуємо ролю орієнтира, якого прагне, шукає і на який надіється ще „сконфедерований" збірний український читач?

На цьому з'їзді українських журналістів Канади і Америки вже підкреслено охлялість нашої преси у відношенні до одного з найпотужніших рухів с у ч а с н ого людства, а саме: народовладного націоналізму. Але цим заторкнуто лише вершок льодової гори — зневіри, що наростає в арктичних водах нашої журналістичної свідомости і підсвідомости. Удармо ж дружньо по головній масі того льодовика, і можливо нам пощастить відколоти від нього хоч декілька крижин.

Владика Ярослав Ґабро благословить Патріярший Фонд на терені Єпархії св. о. Миколая

Чикагський Єпископ Преосвященний Владика Ярослав Ґабро прийняв на авдієнції Фінансову Комісію Патріяршого Фонду Єпархії св. о. Миколая. Авдієнція відбулася 6 вересня ц. р., під час якої, у висліді докладного обговорення всіх аспектів реалізації збірки Патріяршого Фонду, Преосвященний Владика потвердив правильник Фінансової комісії Патріяршого Фонду Є-пархії св. о. Миколая, який опрацювала Фінансова Комісія у порозумінню з Єпископською Канцелярією. Учасниками авдієнції були члени Фінансової комісії Патріяршого Фонду: дир. Омелян Плешкевич — голова, д-р Роман Смик і д-р Наталія Григорчук — заступники голови та Галина Щербанюк — секретарка. Присутнім був також о. прелат Петро Леськів, виконуючий обов'язки генерального вікарія.

Встановлення Патріяршого Фонду в Єпархії св. о. Миколая за благословенням Преосвященного Владики Кир Ярослава схвалила 9 червня ц. р. Рада Комітету Громадської Дії за Патріярхат Помісної УКЦеркви, до якої належать представники 92 церковних, загально-громадських, жіночих і фінансових організацій та організацій молоді й студентів Чикаго й околиць.

Згідно з постановами Ради Комітету Громадської Дії і з потвердженням Владикою Правильником, добровільні збірки Патріяршого Фонду ФКом. буде старатись поширити в Єпархії на парафіяльній базі, Фінансова Комісія організує клітини Патріяршого Фонду по всіх парафіях Єпархії за згодою і благословенням Преосвященного Владики Ярослава при повній співпраці з отцями Парохами.

Клітини Патріяршого Фонду переводитимуть грошові збірки на потреби Верховної Архиєпископії, а розчислення робитимуть з отцями Парохами, звітуючи про це Фінансові Комісії. Отці пароxи пересилатимуть квартально звіти з грошовими збірками до Єпископської Канцелярії в Чикаго, та проголошуватимуть їх в парафіяльних бюлетенях. Єпископська Канцелярія пересилатиме збірки з цілої Єпархії до канцелярії Верховного Архиєпископа Помісної УКЦеркви в Римі. Річні вислідки збірок сумарично й по парафіях Комісія Патріяршого Фонду проголошуватиме в єпархіяльній пресі, в публікаціях Комітету Громадської Дії за Патріярхат Помісної УКЦеркви та в інших пресі.

Фінансова Комісія Патріяршого Фонду переведе освідомчу акцію серед мирян Єпархії св. о. Миколая про потребу збірок і дарів, поробить заходи для створення збіркових клітин у кожній парафії у Святомиколаївській Єпархії та з Управою чикагського Комітету Громадської Дії звернеться, щоб за Чикагським примітом, Рада Українських Організацій ЗСА за Патріярхат Помісної УКЦеркви поробила заходи перед нашою Ієрархією про встановлення Патріяршого Фонду в цілій Митрополії Помісної УКЦеркви в ЗСА з метою матеріяльного забезпечення діяльности Помісної УКЦеркви у проводі з Постійним Синодом, на чолі з Верховним Архиєпископом Блаженнішим Кир Йосифом УП.

Фінансова Комісія Патріяршого Фонду Єпархії св. о. Миколая:

Омелян Плешкевич — голова
д-р Роман Смик і д-р Наталія Григорчук — заступники голови
Наталія Щербанюк — секретарка
Володимир Бардигула і Михайло Папушкевич — члени

Комітет Громадської Дії за Патріярхат УКЦ:

Михайло Панасюк — голова
інж. Роман Бігун, Омелян Плешкевич і Любомир Шандра — заступники голови
д-р Іван Лисейко і д-р Ігор Микитюк — секретарі
Петро Семків і інж. Лев Боднар — скарбники
д-р Роман Кобилецький, д-р Ярослав Кокорудз і Євген Лобойко — члени
д-р Мирослав Харкевич, інж. Антін Артимович, інж. Дмитро Григорчук, інж. Дмитро Пілецький і мгр Еміль Малич — члени Контрольної комісії

Авторський вечір Василя Софронова Левицького у Філядельфії

Письменник - журналіст, довголітній голова Союзу Українських Журналістів Канади, Василь Софронів Левицький, який у кінці минулого місяця перебував у східних стейтах Америки і брав участь у з'їзді журналістів, що відбувся на „Союзівці", вступив на запрошення Літературно Мистецького Клюбу та Об'єднання Українських Письменників „Слово" з авторським вечором 29-го вересня у привітній залі „Тризуба", притягнувши численний гурт інтелігенції, серед якої було немало давніх друзів гостя.

Вечір відкрила письменниця Марія Струтинська, згадавши про нові та давні друковані твори гостя та попросивши Остапа Тарнавського виголосити доповідь про автора. Розповівши про новелю, як літературний жанр і вказавши на успіхи Софронова Левицького у цьому жанрі, доповідач простежив творчий шлях письменника з його юнацьких років до сьогодні та підкреслив його заслуги у розвитку нашого театру в Галичині.

Молода рецитаторка Зоряна Луцька прочитала два твори гостя, один етюд „Бабуся" та новелю „Мати і син" із часів пацифікації та переживань українського народу під польським окупантом. Сам автор відчитав новелю „Я Мати Божа Почаївська", „Піаністка", першу із психіятричної лікарні про мрії навіть душевно хворих про вільну Україну та поворот до рідного краю, а другу про недолю засланців над Аральським озером.

Актор Володимир Шашаровський одноосібно відіграв скеч „Регабілітація" а на закінчення Василь Софронів Левицький відчитав кілька своїх „Міні мислі" викликавши загальне захоплення спонтанно дотепними афоризмами.

Голова Літературно Мистецького Клюбу Іван Коровицький подякував авторові за такий гарний вечір літератури та мистецтва. В приємній атмосфері проходив вечір, а автор радо давав свої автографи давнім друзям, що, здається, ще вчора зустрічались у „Веселому Львові"

Підбадьорюючою особливістю цього вечора була активна участь молоді. Крім рецитаторки, яка в ніжній формі передала переживання матері українки - селянки за долю свого сина, та заставила слухачів перенестись у свій рідний край в часі пацифікації, допомагали молоді студенти виконуванням афішів, як Дам'ян Береза, який, не жаліючи свого труду та часу, завжди готовий безінтересовно допомогти своєю мистецькою рукою до оформлення афішів. Другою допоміжною силою є Марійка Стефанишин, яка не відмовляється, а радо сідає при касі та допомагає при продажу книжок на авторських вечорах наших письменників.

І. К.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

До Конгресу СФУЖО

У зв'язку з певними змінами, що зайшли з організаційних причин у підготові запланованого Світового Конгресу Українського Жіноцтва, — Управа СФУЖО повідомляє свої складові організації, їх членство та всю українську громаду, що дату Конгресу перенесено на осінь 1973 р., а в назначеному попередньо часі 24-26 листопада ц. р. відбудеться у Філядельфії Пленарна Сесія Ради СФУЖО.

Зустріч ця буде також важливою подією в організаційному житті СФУЖО. Згідно зі статутом Рада СФУЖО є законодатним тілом і може провести перевибір Управи СФУЖО, а також потвердити новий статут, що заплановано в програмі Сесії Ради. Щоб Сесія Ради відбулась успішно — потрібна Управі повна підтримка — моральна і матеріяльна з-боку наших складових організацій, а також широких кругів нашого громадянства. Це важливе також тому, що цією Сесією, а властиво запланованим бенкетом під час Сесії, починається відзначення 25-ліття СФУЖО.

У діяльності СФУЖО наш зір звернений на поневолену Україну, на її змагання за її „бути чи не бути". Віримо, що наші сестри в Україні мовчки, але з великою надією, захованою у глибині серця, приглядаються до нашої діяльности. Тож приступім чинно до виконування громадських обов'язків, жінки - українки у вільному світі, що все готова посвятити для добра поневолених сестер і братів в Україні та для визволення нашої Батьківщини. А громадянство просимо одностайно підтримати наші зусилля!

Управа СФУЖО

ВИБОРИ У ЗСА І НОВА ОФЕНЗИВА ГАНОЮ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рації. Ганой розраховує, що якийсь драматичного характеру його мілітарний успіх повинен бути вирішним у настроях американців, особливо молоді, яка є проти війни і може масово участь перекресли и ти пляни ніксонівської теорії „закінчити війну з честю".

З американських політичних кругів заявляють, що нехай Ганой перестане обманювати себе надіями зміни пропозиції, що їх висунув Президент 8 травня ц. р. МекҐоверн у своїх передвиборчих виступах заявляє, що ці пропозиції „гіпокритичні й неправдиві", бо, мовляв, з одного боку Уряд заявляє американцям, що він зредукував свої війська у В'єтнамі до 36 тисяч, а з другого — промовчує, що в Тайленді, Ґуамі та прибережжі Індо - Китаю є ще 150 тисяч американського війська, яке підтримує цю висназливу війну.

Не зважаючи на „розтрощувальні закиди" МекҐоверна, опитування Ґарріса і Ґеллупа стверджують, що американці у відношенні 55 до 22 відсотків підтримують бомбардування, 64 до 20 відс. — замінування і блокаду, а 74 до 11 — політику през. Ніксона, щоб Південний В'єтнам не перебрали комуністи. Вислідки цих опитувань дають повну запоруку Президентові, що він може продовжувати курс своєї політики у В'єтнамі.

Уряд ЗСА 8 травня заявив, що відкличе з В'єтнаму всі свої війська протягом 4-ох місяців під умовою, що Ганой визнає міжнародну комісію, яка контролюватиме умови замирення на терені цілого Індо - Китаю і якщо звільнить усіх американських полонених. Ганой зі свого боку ставить як одну з головних передумов, щоб теперішній уряд Південного В'єтнаму уступив, а це означало б автоматичну перевагу комуністів у формуванні нового уряду.

Авторитетні коментатори американської і європейської преси вважають, що ні одна сторона не поступиться у своїх вимогах, і тому не слід очікувати особливих змін перед виборами в ЗСА. А переведення комуністами ще одної офензиви у „найбільші невралгічному обширі" — трикутнику, де сходяться В'єтнам, Ляос і Камбоджа, може закінчитися ще одною невдачею для Ганою. Бо Ніксона вибере на ще одну каденцію „мовчазна більшість", і тоді Ганоєві куди важче буде добитися корисніших для нього змін у замиренні в Індо-Китаї.

АМЕРИКАНСЬКІ І ЯПОНСЬКІ АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ ПОВИННІ тісно співпрацювати, щоб спільно боротися проти використовування їх великими промисловими компаніями та мати вплив на американсько - японські торговельні взаємини, — поручав на конвенції робітничої спілки японських автомобільних робітників у Токіо президент американської спілки Об'єднані автомобільні робітники Лєонард Вудкок. Американський автомобільний промисл має щораз поважнішого суперника в експортованих до Америки малих японських автомобілях.

РОЗБИВСЯ СОВЄТСЬКИЙ ЛІТАК

Київ. — Біля аеродрому міста Сочі розбився совєтський пасажирський літак типу „Ілюшин-18". Не відомо, скільки на ньому було людей, але всі загинули. Літак такого типу може взяти на борт 10 членів команди і 89 пасажирів та їхні речі. Катастрофа сталася у середу 4-го жовтня, під час піднаття літака в повітря.

НА ДОНБАСІ ЩЕ Є ТЛІЮЧІ ТЕРИКОНИ, НЕ МОЖНА ПОГАСИТИ

Київ. — У Донецькому вугільному басейні частиною пейзажу є „терикони" — великі конусоподібні гори з різних порід та решток кам'яного вугілля, що за десятки років були насипані майже біля всіх великих шахт. Частина цих штучних гір-териконів тліє десь глибоко у надрах, а нагору пробиваються тільки синювато-сірі струмені газів і диму. Здалеку терикони здаються синюватими, саме через ті отруйні дими. Лише в місті Донецьку, „ їх є 112, і частина з них тліє, викидаючи в повітря певні дози газів", сказано в „Радянській Україні" з 28 вересня. „У Донецьку концентрація сірчистого газу в повітрі за останні 5 років значно знизилася, в основному в результаті будови очисних споруд", сказано там же, але „не завжди і не в потрібних розмірах перетинають шлях тим викидам газів у повітряний басейн міста деякі цехи підприємств Донецька".

В ЄГИПТІ ПРОГОЛОШЕНО, що припиняється реквізиція приватного майна, стосована там державними властями, як „революційний" засіб вирівнювання соціяльно-економічного стану в народі. Спеціяльна лава присяжних буде розглядати скарги пошкодованих. Припускають, що буде зревідовані 123 випадки несправедливого позбавлення людей іхнього майна.

„Малярка соняшної України" в Чикаго

12-ий Відділ Українського Золотого Хреста в Чикаго влаштовує в галерії Левів в днях 27-28-29-го жовтня 1972 р. мистецьку виставку пані Надії Сомко—малярки й архітекта. Її творчість доволі багатогранна. Найпомітніше місце в її мистецьких надбаннях займають образи з історичного минулого України, де вона виявляє героїчні і світлі сторінки життя нашої батьківщини і боротьби її за свободу.

Крім історичних картин Надія Сомко працює над етюдами, натюрмортами, відтворюючи перші враження і настрої хвилини. Вона любується у світлих яскравих кольорах.

Мистецька критика в Аргентині так пише про її твори: „Імпресіоністичний наприм почувається у всіх видах творчости Надії Сомко. У творах мистця відбивається її індивідуальне обличчя і душа. Кольори і техніка підкоряються почуттям автора. Мистецтво наскрізь пронизане шляхетністю. Тональність співвідношень кольорів звучить, як ніжна музика".

Критики називають її: „поеткою соняшної України".

Мистець Надія Сомко винесла цю наснаженість краси з української землі, де вона родилася, де проходило її дитинство і молодість — прекрасної Чернігівщини — Конотопу. Це місто її народження, де відбулися славні історичні події, які мали пізніше великий вплив на творчість молодої Надії.

Домашня атмосфера мали також свій вплив на світогляд і зацікавлення мистецтвом, наявність великої бібліотеки дома, чудові квіти, які плекала мати навколо хати, і вплив дядька Василя Коломийця, диригента капелі бандуристів, його брата Павла-поета, якого в 30-их роках розстріляли большевики.

Середню освіту закінчила Н. Самко в Конотопі, де вже тоді її малюнки були відзначені. Вищі малярські студії вона проходила в Харкові, а врешті закінчила Художній Інститут й архітектуру в Киві.

Друга світова війна обірвала її творчий шлях в Україні на самому початку. Разом зі своїм чоловіком Сергієм Макаренком відомим мистцем, Надія Сомко залишає рідний край і опиняється на еміграції. Вона мандрує по містах Західної Европи і зупиняється в Італії. Протягом 5 років свого перебування там відвідує мистецькі галерії, музеї; вона тепер вільна і необмежена приписами офіційних ідеологів, починає працю в ділянці образотворчого мистецтва. Виказує низку проєктів з церковного малярства, як ікони і проєкт оформлення сербської церкви. Тут влаштовує свою першу виставку.

Дальша її путь це Аргентина. Тут її малярські праці в різних жанрах знаходять місце в багатьох галеріях Буенос Айресу і в приватних мистецьких колекціях. Стає членом аргентинського об'єднання мистців і влаштовує свої виставки, які роблять її славною.

Успіхи серед чужинців не давали вдоволення мисткині; вона прагне рідного середовища і праці для українського мистецтва. В 1960 р. переїжджає до ЗСА і поселюється в Ню Йорку. Тут Надія Сомко бере участь у культурному житті української еміграції. Влаштовує виставки своїх праць в різних містах Америки. Стає членом українських і американських мистецьких об'єднань.

Як малярка і архітект бере участь у конкурсі проєктів пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, здобуває відзначення і грошову нагороду. Робить проєкт української православної церкви св. Петра і Павла на оселі УРСоюзу на „Верховині". Будова в стилі українського козацького барокко. Це перший у всій історії церковного будівництва Божий Храм, запроєктований жінкою. Тепер Надія Сомко приїжджає до Чикаго зі своїм новим мистецьким дорібком. Подібні виставки, щоїх досі спонзорував Український Золотий Хрест 12-ий Відділ в Чикаго, мали у нашому місті завжди гарні успіхи. І цим разом ми віримо, що на виставку п-і Н. Сомко прибуде чисельно наша громада.

Прес. Реф. УЗХ. 12 Відділ
О. Семчишин

Велика поразка комуністів у Данії

Копенгаген. — На початку жовтня в Данії відбувся всенародний плебісцит у справі приступлення цієї країни до Спільного Европейського Ринку. Хоча таке членство дає видимі економічні вигоди для кожної країни й народу, данські комуністи дуже активно виступали проти приступлення Данії до тієї економічної організації вільних держав Европи. Генеральний секретар ЦК комуністичної партії Данії К. Єсперсен виступав через телевізію й залякував данців, що тоді вони потраплять „під контролю монополій, Спільний Ринок приведе до обмеження національної суверенности Данії" і т. п. Скільки про це інформувала московська „Правда" з 2-го жовтня. Газета наводила слова Єсперсена, що Данія „повинна поширювати свої зв'язки з країнами Східньої Европи". Але данський народ виявив зрозуміння проблеми і великою більшістю голосів проголосував за членство в Спільному Европейському Ринку, чим відкинув також претензії місцевих комуністів на якесь політичне провідництво.

ІВАН ГОЛИК ПЕРЕОБРАНИЙ...

(Закінчення з 1-ої стор.)

колиски УНС. Рівнож переказала представникам Округи Вілкіс Бері, що під час нарад її Округи 23 вересня передано чек в сумі 1.000 дол. на руки головного предсідника Йосипа Лисогора, як допомогу для членів УНС, потерпілим від згаданого гурагану і повені.

Степан Гаврищ виголосив доповідь про стан УНС, інформуючи про загальну працю в усіх ділянках, при чому найбільше уваги присвятив організаційному секторові. Проводячи аналізу успіхів і невдач в ділянці організаційній, він висловив признання головам обидвох Округ, що за останніх 9 місяців б. р. їхні Округи здобули більше нових членів, як за цілий 1971 рік. Тоді було 31 членів від двох Округ, а тепер вже є 43 нові члени, а до того є запевнення, що дійдуть до 70 нових членів. — По доповідях відбулася дискусія. Голова Округи Вілкіс Бері мгр Роман Дяків висловив подяку проводові УНС за це, що він був тим першим союзом, який поцікавився долею своїх членів, що понесли величезні втрати і спустошення від гурагану „Агнес". Рівнож з признанням для Союзу та подяку за згадану поміч висловилась секретарка 282 - го Відділу пані Катерина Лукач і секретарка 278 Відділу пані Марта Турчин.

Збори розпочав і закінчив молитвою протоієрей о. Нестор Коваль, а відтак відбулась перекуска - гостина, яку приготовив голова Округи п. Голик.

Різне

ХВОРІ, СЛАБІ, НЕРВОВІ "KALEFLUID"
Метода Д-ра Калениченка
Екстракт життєдайних залоз тварин.
Уживання нашого екстракту поліпшує назагал в дуже великій мірі у випадку загального ослаблення, нервової депресії, змучення, виснаження, забурень і старости. В жінок рівнож в переходовому віку. Опис українською мовою як уживати КАЛЕФЛЮД висилаємо безплатно. Звертайтесь: Laboratoires Kalefluid. V. 66, Bld Exelmans, Paris (16), France

Різне

ПОШУКУЮ ЖІНКУ
в середнім віці до помочі з півріччо дитиною, на 2 або 3 дні в тижні. Платня і час за згодою. Дзвонити на число
(212) GR 3-4932

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 8-го ЖОВТНЯ 1972 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 102 Відд. зараз по Спів. Слі. Божій, о год. 11:30 ранку в залі церкви св. Покрова, 5720 State Rd. Parma, Ohio. — М. Молеський, предс., І. Жгута, кас., М. Бобечко, секр.

СУБОТА, 14-го ЖОВТНЯ 1972 р.

КЛІФТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ 182-ий Відд. о год. 1-ій по пол. в залі Укр. Правосл. Церкви, 635-655 Broad St. Проситься чл. прибути і вирівняти свої вкладки. — Гр. Клименко, секр.

ЧИКАГО, Ілл. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 220 Відд. о год. 7-ій веч. при 1915 West 51st St. — Е. М. Влодий, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ЖОВТНЯ 1972 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, гол., П. Федик, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори 219 Відд. від год. 9:30 до 10:30 ранку в приміщенні Seventh Day Adventist Church, Norman Rd. & Irvingto Ave. Проситься членство прибути. — Мери И. Юров, секр.